

forøget Myndighed. Følgen deraf vilde naturligvis blive den, at de holdt saameget desto stærkere paa den Myndighed, de saaledes vare komne i Besiddelse af, og Forandringen af Sammensætningen, der maa ansees at være den, der lider af den største Brøst, vilde udsættes endnu længere. Det forekommer mig ogsaa, at den Retning i Politiken, der ængstelig bortgiver nogen Myndighed til Communerne, maa være tilfreds med den Wei, vi her ere gaaede, maa være tilfreds med, at vi først give Communerne en ny Sammensætning og saa søge ved Erfaringen at faae ud, hvorvidt de ere istand til at bruge den Myndighed, som man maaftoe senere ønsker at meddele dem. Det forekommer mig altsaa, at man er gaaet den rette Wei, naar man ikke vil give en Communallov, der omfatter samtlige Forhold.

Hvad selve det foreliggende Udkast angaaer, da er der eet Punkt, som jeg ikke kan nægte ogsaa for mig frembyder adskillige Vanskeligheder, og, som jeg maa tilstaae, Vanskeligheder, som det ikke ligger i Forslagsstillerens Haand at bortfjerne. Disse Vanskeligheder ere saa indgribende i samtlige vore Forhold, at de vanskeligt ved en enkelt Lov lade sig fjerne. Det er nemlig Sognepræstens Stilling i Communeraadet. Naar jeg skal udtale min Mening om den Stilling, Sognepræsten skal indtage, da kan jeg slutte mig til, hvad den ærede Rigsdagsmand for Maribo Amts 1ste Kreds (Lindberg) udtalte. Jeg troer, at Sognepræsten bør ganske være udelukket fra Sogneraadet i Egenkab af Præst, men at han derimod med den største Ret bør kunne vælges dertil som en af Communens Beboere. Præstens Stilling i Kommunen hidrører fra Forhold, der ligge langt tilbage i Tiden. Det er ganske vist, at de to Sager, som den ærede Forslagsstiller særlig har omtalt ved at nævne Præstens Stilling, ere de to Sager, der bringe ham i en vanskelig Stilling. Det er Fattigs og Skolesagerne, som netop gjøre, at Præsten allerede nu indtager en vanskeligt Stilling, og at han efter det foreliggende Lovforslag ogsaa for Fremtiden vil komme til at indtage en meget vanskelig Stilling. Men, naar man, som jeg, ønsker, at Præstens Stilling maa blive saa fri som muligt, at Menighedens Stilling maa

blive saa fri som muligt, befriet fra de verdenslige Baand, der tyngte paa den, saa maae, — jo mere man tænker over denne Stilling, jo mere man tænker over, hvad der i denne Henseende bør gjøres i vort Fædreland for at sætte Kirken i den rette Stilling, — de Vanskeligheder, der fremgaae af denne Stilling, blive bestomere iøinesaldende, og man maa søge at komme bort fra dem. Jeg troer at udtale en Sandhed, man ikke let skal kunne negte, naar jeg siger, at den Andeel, Præsten for Dieblifket har i Fattigsagerne, er ikke den, han bør have. Den Andeel, Præsten som Christen Forstander skal have i Fattigsager, er ikke den, han nu har. Den Andeel, Kommunen har i Fattigvæsenet, er en ganske anden end den, som den christelige Fattigforsørgelse har hjemlet fra gammel Tid; det er to Ting, som aldrig burde sammenblandes, men som en saakaldt Udvikling har medført, og som man skal stræbe, saavidt muligt, at komme bort fra. Communes Fattigforsørgelsen maa altid være meget karrig, det er en Nødvendighed, som man er sat i. Fattigforsørgelsen f. E. her i Kjøbenhavn bør være og skal altid være karrig; thi man skal aldrig understøtte Lediggang. Den christelige Fattigforsørgelse derimod gaaer en ganske anden Wei; den gaaer ind i Forhold, der ikke foreligge Offentligheden. Den skal altid være frivillig, og det skal aldrig foreligge Offentligheden, af hvilke Grunde man har ydet Den og Den Fattigforsørgelse. Det er to Ting, som skulle og bør holdes ud fra hinanden, fordi de ere forskellige. Man maa saaledes ønske, at det ogsaa i denne Henseende maa komme dertil, at de verdenslige og de geistlige Anliggender engang kunne komme til at blive skilte ad.

Hvad jeg har udtalt med Hensyn til Fattigforsørgelse, gjælder ogsaa med Hensyn til Skolevæsenet. Den Tid maa dog endelig engang komme, da Skolevæsenet bliver befriet fra de Baand, som trykke det, netop fra Geistlighedens Side. Geistligheden er dog ikke den, der egentlig er ansat til at skulle sørge for Skolevæsenet; det er et Baand, der ogsaa trykker fra gamle Dage. Geistligheden har ganske vist været den, der engang havde hele Underviisningen i sin Haand, og var den